

ügyletek cégszerű jegyzése iránt intézkedtek volna. Ezzel vétettek a kereskedelmi forgalom biztonsága szempontjából őket terhelő köteles gondosság ellen, mert lehetővé tették, hogy az egyedül maradt cégtag az ő cégük nevében jóhiszemű 3-ik személyekkel olyan ügyletet kössön, amelynek érvényessége a társaság részéről éppen a cégjegyzés szabálytalansága miatt megtámadható. Ennek folytán, ha e mulasztás miatt a felperesek kárt szenvedtek, a vétkes mulasztással okozott kárért a társaságot is kártérítési kötelezettség terheli. Sajnos, ennek a konstrukciónak van egy perjogi akadálya. Ha a felperes ügyleti alapon perel és a bíróság ügyleti alapon a hiányos cégjegyzés miatt a felelősséget meg nem állapíthatja, kártérítési alapon a felelősség csak keresetváltoztatással, vagy új keresettel volna igénybevehető. Mind a kettőnek megvan a maga ismert kockázata. A Kuria az adott esetben a kár kipuhatólása végett feloldást rendelt és a nyilván ügyleti követelésnek kártérítéssé való átváltozásáról, amit a bíróság hivatalból eszközölt a fél kérelme nélkül, perjogi vonatkozásokban említést sem tett. Mi a magunk részéről a keresetváltoztatás olyan törvényi szabályozását tartanók helyesnek, hogy e címen a bíróság csupán akkor utasítsa el a keresetet, ha az új jogcímen az ügy elintézésére a tárgyalás elhalasztása válnék szükségessé. Részünktől tehát csak helyeselni tudjuk, hogy a Kuria az adott esetben a perjogi aggályokkal nem támasztott önmagának akadályokat és a perjogi aggályok mellőzésével az anyagi igazságot juttatta érvényre.

B. S.

A kártérítés gyakorlatából. 1. Kártérítés valorizációja.

„Abból a tényből ugyanis, hogy pénzünknek az értéke a felperes sérülésének az ideje óta nagy mértékben leromlott, kétségtelen, hogy az a pénzösszeg, mely a felperesre hárult vagyoni hátrány egyenértékű a felperes sérülésének az idején volt kereseti- és pénzérték-viszonyok alapján állapított meg, a mai értékű pénzben fizetve, lényegesen kisebb értéket képvisel, mint a sérülés idején képviselt, tehát a felperesre hárult vagyoni hátrány egyenértékét már nem képviseli s a kár pótlására nem elegendő. Alperesek tehát kártérítési kötelezettségüknek a mai értékű pénz fizetésével csak a felperesre hárult vagyoni hátrány egyenértékű megállapított összeg átértékelése útján, az átértékelte összeg fizetésével tehetnek eleget.

Mint hogy azonban a pénz értékének a leromlásával járó veszteségnek egyedül az alperesekre hárítása az adott esetben a baleset körülményeire és a peresfelek vagyoni viszonyaira is tekintettel, méltányosnak nem mutatkozik, a m. kir. Kuria úgy találta, hogy felperes alperesektől a felelősségi bíróság által a felperesre hárult kár egyenértékű megállapított összegnek

teljes átértékelését nem, hanem a teljesen átértékelt *összegnek körülbelül háromnegyedét igényelheti* jogosan." (Kuria P. VI. 1058/1925. szám.)

„A bírói gyakorlat szerint... vétkes fizetési késedelem esetén a károsult jogosan igényelheti a pénz értékének időközi romlásából előállott kára megtérítését. Ehhez való joga pedig kétségtelenül fennáll, mert a kártérítés a *kártétel bekövetkezésének időpontjától követelhető, a jelen esetben megítélt követelés valorizálása* tehát annál inkább jogos, mert a követelés egy része tényleg felmerült és felperes által kifizetett kiadás s a felebezési bíróság által meg nem állapított, hogy alperes ezek megtérítését azonnal felajánlotta, sőt a keresetnek még a felebezési bíróság előtt is elutasítását kérte." (Kuria P. VI. 738/925. szám.)

A fenti gyakorlat a régebbivel szemben lényeges haladást jelent. Visszatér a régi helyes magánjogi szabályra, hogy a kártérítési követelés a kár felmerülte időpontjában esedékes, a valorizálás időpontjául is ezt a lejáratot tekinti és elejti legalább a fokozottabb vétkességnek a valorizációs gyakorlatban kiképzett fogalmát, melynek alapján a kártérítési követelés valorizációját egy ideig teljesen megtagadták, majd egészen ötletszerűen az elsőbírói ítélettől, vagy a perbeli szakértőnek a kárösszagszerűségére vonatkozó véleményének előterjesztési napjától stb. valorizáltak aszerint, hogy a fokozottabb vétkességet mikor tekintették beállottnak. Pedig a kárösszagszerűségének bizonytalansága a kár alapját tagadó alperest semmiesetre sem mentesítheti a késedelem következményei alól és nem kívánhat más elbánást, mint egy határozott összegű pénzfizetésre kötelezett adós. Bár a valorizációt e határozatok még mindig a vétkességgel kapcsolják össze, az előbbi gyakorlattal szemben örvendetes fejlődést jelentenek.

Még azt kell kiemelniünk, hogy az egyébként méltányos %-os valorizáció a *damnum emergens* megtérítése esetén, különösen amennyiben a helyreállítás a megsemmisült tárgy pótlása útján érhető el, pl. elégetett függöny helyett újnak beszerzése, méltánytalan, mert a károsult megrövidítése és a károsítónak adott ajándék, itt még a rendes formulát sem lehet ráolvasni a kárhitelezőre, hogy ő se tudta volna vagyontát teljesen valorizálva átmenteni, mert ha a függönye el nem égett volna, a függönye mai értékben most is természetben meglenne.

2. *Kártérítés összagszerűsége.* A bíróságok nem eléggé veszik igénybe a Pp. 271. §-ában adott felhatalmazást, melynek értelmében a kárkövetelés összagszerűségét a szigorú bizonyítási szabályok mellőzésével tudomás és tudakozódás alapján a körülmények figyelembevételével legjobb belátásuk szerint állapíthatják meg. A károsult úgy is nehéz helyzetben van a károsító vétkességének bizonyítási terhe miatt, nem lehet kívánni tőle, hogy kárának minden fillérjéről számlákat és tanukat hozzon, eltekintve, hogy a bíróságokat is feleslegesen terheli a körülményes bizonyítás. Örvendetes tehát, hogy néhány kúriai ítéletben a Pp. 271. §-a tényleg élő joggá lesz. Így a Kúria

elutasítja a felülvizsgálati panaszt, mely azt sérelmezi, hogy az alsóbíróságok nem vettek fel bizonyítást a kár összegszerűségére nézve, mert a kereseti viszonyok a bíróság területén köztudomásuak lehettek (P. VI. 977/1925), vagy mert a Pp. 271. §-a alapján az ápoló és a háztartási alkalmazott fizetésével járó kiadások a bíró tudomása alapján meg voltak állapíthatók. (P. VI. 1065/1925.)

3. *Tárgyi felelősség. Sérült hibája.* A baleseti kárt érvényesítő kiskorú nevében fellépő törvényes képviselővel szemben alperes villamostársaság azzal védekezik, hogy a balesetet kizárólag a sérült hibája okozta. A Kúria feloldja az alsóbíróságok elutasító ítéletét,

„mert amennyiben megállapítást nyer, hogy a sérült hibáján kívül, valamely okból nem vette észre a villamos közeledését, vagy föltehető, hogy az előtt az elütés veszélye nélkül áthaladhat, avagy ha a kocsni elé lépése megijedés folytán előállott zavarodottságában történt és ha az elütésben a vonat szerkezeti hibája is szerepet játszott, —

a sérült kizárólagos hibája nem állapítható meg és alperes vaspálya-vállalat tárgyi felelősség alapján kártérítéssel tartozik.“ (Kuria P. VI. 886/1925. szám.)

A tárgyi felelősséget megszorító körülmények szorosan magyarázandók. Nagy városban a nagy kocsiforgalom és zaj mellett nem tekinthető a sérült hibájának, ha esetleg a csengést nem veszi észre és ha a közel lévő villamost észre is veszi, esetleg a sok kocsni között hirtelen inkább reflex-mozgással talán éppen nem a legcélszerűbb mozdulatot választja, azért nem lehet őt hibásnak tekinteni. Mindig a konkrét körülmények között a károsult lelki állapotát kell vizsgálni, illetve abba belehelyezkedni. A fenti esetben különösen gyermekről van szó, kitől még kevesebb figyelem és nyugodtság várható el, mint a felnőttől.

Sz—i.

Cégbitorlás nem kereskedővel szemben. A Kuria P. IV. 2265/1925. sz. ítéletével kimondotta, hogy a jogosulatlan céghasználat ellenében a kereskedelmi törvény 24. szakasza nemcsak a már létező és kereskedelmi cégjegyzékbe vezetett céget részesíti ottalomban, hanem a névhez való jogot is és így a jogosulatlan céghasználat a nem kereskedővel szemben is fennforoghat. A névjog megsértésére elegendő, ha a használt cégszöveg tárgyiilag alkalmas a valóságnak meg nem felelő ama látszat keltésére, hogy a név használója azzal, akinek nevét használja, valamelyes vonatkozásban áll. Ezen elvi alapon kötelezte az alperesi céget, hogy Sopronvárosi lóhúsüzem toldatot törölje, minthogy üzemének a várossal semmi vonatkozása nincs. — A Kuria korábbi gyakorlatában „Debrecen-városi bank“ cégszöveggel szemben ugyancsak kimondotta a cégbitorlást.

Új döntés a tőzsdei különbözeti ügylet tárgyában. Az értékpapírok vételével kapcsolatos szerencsejáték fennforgását bírói gyakorlatunk kizártnak tartja mindazokban az esetekben, amikor az értékpapírok tényleges szállítása megtörténik, ha tehát az értékpapírok megvásárlását nem követi nyomon azok-